

Zeynep Oral

zeynep@zeyneporal.com

[Son Yazısı](#) | [Tüm Yazıları](#)

Dünyada otoriter rejimler çoğalırken...

[Facebook'ta paylaş](#)[WhatsApp](#)[E-posta](#)[Kaydet](#)[Kaydettiklerim](#)

6 Ekim 2019 Pazar

Uluslararası PEN Yazarlar Birliği'nin 85. Olağan Kongresi Filipinler'de yapıldı

"Ne yani, gazeteci diye öldürülmekten ya da bir suikasta uğramaktan muaf mı tutulacak!" Bu tümceyi kuran kişi Filipinler'in Başkanı Duterte... Filipinli gazeteci ve yazar dostlar başkanlarının sözünü özetle "Hoşa gitmeyen gazeteciler öldürülebilir" diye yorumluyorlar! (Eyyy Türkiye'deki yazarlar ve gazeteciler, yatın kalkın halinize şükredin. Bizde tarih boyunca öldürülen, hapiste çürütülen birçok yazar ve gazeteci olduysa da henüz böyle bir laf eden başkan çıkmadı!)

2018 yılı raporlarına göre Filipinler; Somali, Suriye, Irak, Güney Sudan'dan sonra en çok gazeteci öldürülen ülkeydi.

Geçen günlerde Uluslararası PEN Yazarlar Birliği'nin 85. Olağan Kongresi Filipinler'in başkenti Manila'da yapıldı. De La Salle Üniversitesi'nde, dünyanın her yerinden gelmiş delegeler arasında PEN Türkiye Merkezi'nden Tülin Dursun, Burhan Sönmez ve ben yer aldık... Dört gün boyunca sabahdan akşama süren yoğun toplantılar boyunca edebiyatın yüceltilmesi kadar, düşünce ve ifade özgürlüğü ve çeşitli temalar ele alındı. Bu kısacık yazıda hepsini özetleyemem ama işte birkaç satırbaşı:

Anadiller

PEN Kongreleri her yıl belli bir tema çerçevesinde düzenleniyor ve yeni hedefler belirliyor. Bu yılın teması, yerel ve yöresel diller, herkesin anadilini konuşma, anadilinde eğitim görme hakkıydı.

187 farklı dilin kullanıldığı ve çoğunun ölmekte olduğu; tarihi boyunca önce İspanyolların sonra Amerikalıların sömürgesi olmuş; Marcos diktatörlüğünü tanımış; şimdi de Marcos hayranı bir başkan tarafından yönetilen Filipinliler için bu tema önemliydi. Sadece Filipinler'de değil, dünyanın birçok köşesinde anadillerini konuşamayan toplumlar vardı ve PEN bu konuda çalışmaya kararlıydı...

Nefret dili ve tehditler

Dünya barışını tehdit eden her olay gündemimizdeydi: Göçmenler, ekoloji, çevre bilimi, ekonomik sorunlar, baskının ve şiddetin bin bir çeşidi, troller, nefret dili vb.

Nefret dilini önlemenin yolları arandı. Örnekler en çok Filipinler'den geliyordu: Yine başkan Duterte, kadın yazarlara, "Orospular, ifade özgürlüğü sizin işiniz değil" diyebiliyordu.

Filipinli yazarlara bunları dillendirmekten korkmuyor musunuz diye sorduğumda, şu yanıtı alacaktım: "Bizde susturulmak, susmaktan daha iyidir."

Boş iskemleler

Her toplantıda sahnede bir boş iskemle ve üzerinde dev bir afiş bulunuyordu. Afiş değişiyor boş iskemleler çoğalıyordu. Aramızda olmaları gerekirken, hapiste oldukları için gelemeyen yazarlar... Sayıları çoktu. Çin'den Küba'ya, Tibet'ten Kolombiya'ya, Filipinler'den Ukrayna'ya, Rusya'dan Gambiya'ya, Uganda'dan Venezüella'ya, İspanya'dan Kırgızistan'a, Hindistan'dan Zimbabve'ye ve de Türkiye'ye... Yazarlar ve gazeteciler hapse tıklarıyla susturulmak ya da cezalandırılmak isteniyordu. Şöyle de özetlenebilir: Dünyadaki otoriter rejimler her geçen gün çoğalıyordu.

Türkiye'den sesler

Türkiye'nin boş iskemlesine bu yıl Uluslararası PEN, gazeteci, yazar Nedim Türfent'in güler yüzünü ve kısa öyküsünü yerleştirmişti. 2016'dan beri hapisteydi. İlk iki yıl hücre hapsi. Aleyhine tanıklık edenler, işkence gördüklerini o nedenle yalan söylediklerini açıkladıkları halde 8 yıl 9 aya mahkûm olmuştu. Uluslararası PEN, içeride şiir yazmayı da sürdüren Nedim Türfent'in düşünce ve ifade özgürlüğünün yok sayıldığına ve bir an önce serbest bırakılması gerektiğine inanıyordu.

Toplantılar boyunca boş iskemleler dışında, sahnedeki dev ekranda tanıdık yüzlerle de karşılaşılıyordu.

İşte koca ekranda 5 Kasım 2016'dan beri hapiste olan Selahattin Demirtaş... Biraz sonra ekranda 21 Kasım 2017'den beri hapisteki Osman Kavala. (Tam da 2 Ekim Osman Kavala'nın yaş günüydü. Bütün kongre alkışlarla yaş gününü kutladı...)

Arada dev ekrana güzel haberler de geliyordu:

İşte Cumhuriyet gazetecilerinin serbest kaldıkları gün: Güray, Musa, Hakan, Önder, Mustafa Kemal... Ekrandan bize el sallıyorlar... Musa ilk açıklamayı yapıyor...

Orhan Pamuk sürprizi

Manila'ya vardığımızda Uluslararası PEN bize bir de sürpriz hazırlamıştı. Şöyle ki: Son bir yıl içinde Uluslararası PEN iki başkan yardımcısını yitirmişti. Toni Morrison bu dünyadan göçmüş; Mario Vargas Llosa görevinden istifa etmişti. İki yazarın eksikliği, 2021'de 100. yılını kutlayacak olan PEN'i zorluyordu.

Uluslararası PEN, Edebiyat Nobel sahibi yazarlara başvurmuş ve içlerinden ikisi hemen olumlu yanıt vermişti: Svetlana Aleksiyeviç (2015 Nobel sahibi) ve Orhan Pamuk (2006 Nobel sahibi).

Bu iki isim dışında, biraz da coğrafi dengeler için Elena Poniatowska (Polonya-Meksika'dan), Luisa Valenzuela (Arjantin'den) ve Sionil José (Filipinler'den) eklenince Uluslararası PEN, 5 yeni başkan yardımcısına kavuşmuş oldu.

Başta Orhan Pamuk olmak üzere hepsini kutluyor, yeni görevlerinde kolaylıklar diliyor, bundan böyle düşünce ve ifade özgürlüğü için daha çok çalışacaklarını umut ediyorum...